

[View the original article](#)

اجتماعی

«فروش فقط به قاچاقچی»؛ پشت پرده بازار فروش اعضای بدن در ایران چه می‌گذرد؟

بهناز جلالی‌پور

۱۴۰۵/مهر/۰۳

مرد جوانی که کلیه‌اش را برای فروش آگهی کرده، به دنبال خریدار خارجی است تا آن را به نرخ دلار بفروشد. او به رادیو فردا می‌گوید «خودم را فقط به قاچاقچی می‌فروشم».

تعدادی از فروشندگان کلیه که برای پرداخت بدهی قصد فروش دارند، قیمت‌های بازار را منصفانه نمی‌دانند و می‌گویند قیمت اعضای بدن متناسب با نرخ تورم افزایش نیافته است.

در میان آگهی‌های مورد بررسی رادیو فردا، بدهی و مشکلات مالی پرتکرارترین دلیل اعلام‌شده برای فروش اعضای بدن است.

اردیبهشت امسال امید قبادی، نایب‌رئیس انجمن اهدای عضو ایرانیان، اعلام کرد که ایران سال‌ها رتبه اول اهدای عضو در آسیا را داشته، اما این روند ظرف دو سال گذشته و به‌ویژه در دوران جنگ افت شدیدی

داشته است.

کمبود دارو و تجهیزات، کمبود نیروی انسانی، اختلال در انتقال هوایی اعضا و شبکه‌های ارتباطی از جمله دلایل این کاهش بوده است.

«۲۷ هزار نفر» در صف دریافت عضو

طبق اعلام انجمن اهدای عضو ایرانیان در بهار ۱۴۰۵، ۲۷ هزار نفر در لیست انتظار پیوند عضو قرار دارند. بیشترین آمار متعلق به بیماران کلیه است که حدود ۷۰ تا ۸۰ درصد را تشکیل می‌دهند. به‌گفته امید قبادی، هر دو تا سه ساعت یک بیمار در فهرست انتظار پیوند، جان خود را از دست می‌دهد. دولت ایران برای کمک به بیماران کلیوی و تسهیل فرایند اهدای عضو از فرد زنده به بیمار، مبلغی را تحت عنوان «هدیه» برای اهداکنندگان تعیین کرده است. بر اساس آخرین مصوبه، این مبلغ برای اهداکننده کلیه، مشروط به داشتن بیمه فعال، در شهرستان‌ها ۱۱۰ میلیون تومان و در تهران ۱۳۳ میلیون تومان است.

این مصوبه پس از ۱۶ آبان ۱۴۰۴ اجرایی شده و شامل ۷ درصد مالیات می‌شود. این نرخ هر چند سال یک‌بار افزایش پیدا می‌کند که به اعتقاد اهداکنندگان، تناسبی با نرخ تورم و افزایش هزینه‌ها ندارد. این عدد سال ۱۴۰۱ معادل ۸۰ میلیون تومان بوده است.

مبادله مالی در سازوکار رسمی با نظارت انجمن‌های کلیه انجام می‌شود و گیرنده و اهداکننده مستقیماً با یکدیگر وارد معامله نمی‌شوند. در کنار این سازوکار، دو مسیر دیگر با ارقامی متفاوت فعال است: توافق مستقیم خریدار و فروشنده و بازار واسطه‌ها/دلالتان.

رشد قیمت در بازار توافقی اعضای بدن

انجمن‌های کلیه نسبت به آگهی‌های خیابانی و آنلاین هشدار می‌دهند و بعضاً آن‌ها را محلی برای کلاهبرداری و یا فعالیت دلالان معرفی می‌کنند، اما برخی بیماران فرصت ماندن در صف انتظار را ندارند. نیاز اهداکنندگان هم با نرخ‌های دولتی برآورده نمی‌شود. به همین دلیل، بازار آزاد و کانال‌های بازاریابی برای خریدار و فروشنده شکل گرفته‌اند.

بررسی آگهی‌های منتشرشده در سال ۱۴۰۴ نشان می‌دهد قیمت‌های تعیینی اهداکنندگان در انواع گروه‌های خونی بین ۳۵۰ تا ۹۰۰ میلیون تومان نوسان داشته است.

در آگهی‌های بررسی‌شده در شهریور ۱۴۰۵، قیمت‌های درخواستی از یک میلیارد و ۲۰۰ میلیون تومان تا ۶ میلیارد تومان بوده است. اهداکنندگان جای چانه‌زنی را باز گذاشته و می‌گویند عجله دارند و حاضر به توافق بر سر قیمت با خریدار واقعی هستند.

در میان آگهی‌های بررسی‌شده، مردی ۴۸ ساله که به دلیل بدهی در زندان است، کلیه‌اش را ۳ میلیارد تومان قیمت‌گذاری کرده و زنی ۲۹ ساله آگهی «فروش فوری و قیمت توافقی» را هر روز بازنشر می‌کند. مردی ۲۴ ساله از اهالی آذربایجان غربی نیز، برای «تأمین هزینه‌های درمانی فرزندش»، کلیه‌اش را آگهی کرده است.

بیشترین آگهی‌های منتشرشده مربوط به کلیه است، اما تعدادی آگهی اهدای مغز استخوان و یا کبد نیز وجود دارد. مرد جوانی قیمت ۱۲ میلیارد تومان را برای مغز استخوان تعیین کرده است.

مرد ۴۲ ساله «به دلیل بدهی سنگین» قصد فروش کلیه و بیضه‌اش را دارد. در ایران پیوند بیضه انجام نمی‌شود. او نمی‌داندسته و بر اساس مشاهداتش در شبکه‌های اجتماعی اعلام آمادگی کرده است.

در تماسی که با او برقرار کردیم، او پیش از اعلام مبلغ تعیینی برای کلیه‌اش می‌گوید: «قابل ندارد.» مبلغ یک میلیارد و ۳۰۰ میلیون تومان را با تردید می‌گوید و در ادامه تأکید می‌کند که «برای قیمت کنار می‌آییم.»

او می‌گوید که سه سال پیش همراه با همسرش برای سرمایه‌گذاری در یک فعالیت اقتصادی اقدام کرده‌اند. چک‌ها به نام همسرش بوده، اما شریک‌شان کلاهبردار از آب درآمده و حالا شرخرها و طلبکارها به دنبال نقد کردن چک‌ها هستند. میزان بدهی‌شان را ۶ میلیارد تومان اعلام می‌کند و می‌گوید همسرش دو بار بازداشت و زندانی شده است.

این مرد تمام آزمایش‌های پیش از جراحی را انجام داده و هر روز آگهی فروش کلیه‌اش را بازنشر می‌کند تا به‌طور مرتب دیده شود.

سن و سلامت بدنی یکی از مؤلفه‌هایی است که فروشندگان بر آن تأکید می‌کنند. بیشترین آگهی‌ها مربوط به افراد زیر ۴۰ سال است و تعداد کمتری بین ۴۰ تا ۴۵ قرار دارند. حضور زنان و مردان را می‌توان در آگهی‌ها دید و محدود به یک جنس نیست.

یک مرد ۳۵ ساله هم که می‌گوید بدهکار است، قیمت ۱.۵ میلیارد تومان را برای کلیه‌اش اعلام می‌کند. اولین سؤال او این است: «کلیه چپ یا راست؟» او می‌گوید که حاضر است با رقم پایین‌تر نیز کنار بیاید.

بیشتر در این باره:

از حذف گوشت تا تعویق ازدواج؛ فشار تورم بر زندگی روزمره در تهران

«اعضای بدن‌تان را به بالاترین قیمت می‌فروشیم»

آذرماه ۱۴۰۴ محمدرضا ظفرقندی، وزیر بهداشت، درمان و آموزش پزشکی ایران اعلام کرد که ظرف یک سال حدود هزار و ۱۰۰ پیوند شامل پیوند کبد، کلیه و قلب در کشور انجام شده است.

او، بدون ذکر رقم، گفت: «هزینه یک پیوند در ایران یک‌هشتم هزینه پیوند در کشورهای دیگر است.»

یک کانال تلگرامی تحت عنوان یک انجمن ناشناس که حوزه فعالیتش را کلیه، کبد و مغز استخوان اعلام کرده، ادعا کرده که تمام هزینه‌های «اهدای عضو» بر عهده انجمن است. منظور انجام آزمایش‌های HLA، «مچ کردن خریدار»، بستری کردن در بیمارستان و عمل جراحی است.

«مچ کردن خریدار» به معنای پیدا کردن خریدار برای متقاضی اهدا است.

مدیران این کانال که وعده فروش اعضای بدن به بالاترین قیمت اعلامی را می‌دهند، می‌گویند بیشترین مشتریان‌شان از کشورهای حاشیه خلیج فارس هستند. شعارشان هم این است که خودتان را ارزان نفروشید.

این در حالی است که بر اساس قوانین پیوند در ایران، امکان پیوند اعضای بدن ایرانیان به اتباع غیرایرانی وجود ندارد.

یکی از هشدارهایی که به فروشندگان داده می‌شود، دریافت کل مبلغ توافقی قبل از انجام جراحی است. توصیه اکید به خریداران نیز عدم پرداخت هرگونه وجه به عنوان پیش‌پرداخت و یا ودیعه است.

بالاترین قیمت‌ها در میان کانال‌های تلگرامی فعال در این بازار غیرقانونی، در دی‌ماه سال ۱۴۰۴ به این ترتیب این‌گونه اعلام شده است: قیمت کلیه ۷ میلیارد تومان، مغز استخوان ۲۶ میلیارد تومان و کبد ۵ میلیارد تومان.

این قیمت‌ها در اردیبهشت‌ماه سال جاری و با توجه به افزایش قیمت‌ها و تورم، به‌روزرسانی شده و به‌گفته مدیران کانال مشمول ۴۰ درصد افزایش خواهد شد.

فروش فقط به قاچاقچی یا دلال

در یکی از کانال‌های فروش اعضای بدن، مرد جوانی اعلام می‌کند که به‌دنبال یک قاچاقچی اعضای بدن است. قیمت‌های موجود برای او کافی نیست و می‌گوید: «فروش با این قیمت، ضرر خالص است.» او هدفش از فروش را بدهی‌هایش اعلام می‌کند.

مرد ۲۸ ساله‌ای هم کلیه‌اش را ۲.۵ میلیارد تومان قیمت‌گذاری کرده است. در مورد مغز استخوان هم حاضر است با قیمت توافقی آن را اهدا کند. مرد جوان ساکن تهران است و گفته با خریدار واقعی با قیمت پایین‌تر نیز حاضر به مذاکره است.

یک مرد ۳۴ ساله ساکن زاهدان نیز کلیه‌اش را به قیمت ۴.۵ میلیارد تومان می‌فروشد. او در آگهی‌اش تأکید کرده: «فروش فوری به علت مشکلات مالی.»

مرد ۳۷ ساله‌ای هم به‌دنبال دلال می‌گردد. او در پاسخ به ما می‌گوید: «در معامله با دلال، قیمت بالاتر و معامله شفاف‌تر است. در حالی که در کانال‌های مربوط به انجمن‌ها، قیمت‌ها دستوری تعیین می‌شود.»

این مرد معتقد است با وجود جهش قیمتی در همه اقسام و کالاها، قیمت اعضای بدن تغییری نداشته است. او می‌گوید «نرخ کلیه در کشورهای همسایه ایران ۴۵ تا ۵۵ هزار دلار است، در حالی که در ایران معادل ۱۵۰۰ دلار معامله می‌شود». مرد ۳۷ ساله منتظر است دلالی پیدا کند تا کلیه‌اش را در یکی از کشورهای عربی به قیمت به‌گفته خودش «جهانی» بفروشد.*

*بررسی گزارش‌ها و پرونده‌های منتشرشده درباره بازار غیرقانونی اعضای بدن در منطقه نشان می‌دهد هرچند در برخی پرونده‌های مرتبط با گیرندگان عضو در کشورهای عربی و پاکستان، ارقامی از حدود ۴۰ تا ۸۰ هزار دلار و حتی بیشتر گزارش شده، این مبالغ عمدتاً هزینه‌ای است که گیرنده برای کل فرایند غیرقانونی پیوند، شامل تهیه عضو، واسطه‌گری و خدمات پزشکی، می‌پردازد. در مقابل، گزارش‌های موجود نشان می‌دهد مبلغی که به خود فروشنده کلیه می‌رسد معمولاً به‌مراتب کمتر است.

این مطلب بخشی از:

فرا تر از خبر

بایگانی

اجتماعی